

Stuctuurvisie buisleidingen

Indicatief leidingtracé door de gemeente Helmond

Factfinding

projectnummer 435529
definitief
13 februari 2019

Stuctuurvisie buisleidingen

Indicatief leidingtracé door de gemeente Helmond

Factfinding

projectnummer 435529

definitief revisie 05
13 februari 2019

Auteurs

Daan Hollemans
Frank Meijer
Sara Franken
Jeroen Eskens

Opdrachtgever

Gemeente Helmond
Postbus 950
5900 AZ Helmond

datum vrijgave	beschrijving revisie 05	goedkeuring	vrijgave
13 feb. 2019	definitief	JE/DH	JE

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Vraagstelling van de gemeente	1
1.2	Toelichting bij de rapportage	2
1.3	Toekomstverwachtingen bij het gebruik van de leidinginfrastructuur	2
1.4	Leeswijzer	2
2	De tracés	3
2.1	Kostenvergelijking van de tracés	4
2.2	Alternatieven voor het vervoer van gevaarlijke stoffen	4
2.3	Werkwijze Antea Group	5
3	Bodem en natuurcompensatie	6
3.1	Boringsvrije zones en waterwingebieden	6
3.1.1	Waterwingebieden Noord-Brabant	6
3.1.2	Boringsvrije zones Limburg	7
3.1.3	Waterwingebieden Limburg	8
3.2	Natuur	9
3.3	De extra kosten vanwege te nemen maatregelen	9
4	Externe veiligheid	11
4.1	Globale vergelijking van de tracés	11
4.2	Het externeveiligheidsonderzoek van de structuurvisie	11
4.3	Anticipatie op het Besluit kwaliteit leefomgeving	13
4.4	Conclusie Omgevingswet	14
5	Conclusie	15

Bijlage 1: Tracé en tracélengte

1 Inleiding

Het ruimtegebruik en de bebouwingsdichtheid van Nederland alsmede het vervoer van gevaarlijke stoffen nemen steeds meer toe. Om zeker te stellen dat er in de toekomst voldoende aaneengesloten ruimte is om nieuwe buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen aan te leggen is de Structuurvisie Buisleidingen in 2012 vastgesteld door de Rijksoverheid.

In de Structuurvisie worden, binnen een bandbreedte, trajecten aangegeven waar in de toekomst nieuwe leidingen van nationaal belang aangelegd kunnen worden. Om te voorkomen dat de aangewezen gebieden vollopen met nieuwe activiteiten die belemmerend kunnen werken voor de mogelijke toekomstige aanleg van leidingen, wordt gemeenten verzocht dit te voorkomen. Dat houdt in dat gemeenten in hun ruimtelijk beleid rekening moeten houden met de daadwerkelijke of geplande aanwezigheid van buisleidingen in hun grondgebied. Ruimtelijke ontwikkelingen mogen het leidingbelang niet onevenredig schaden.

Een Structuurvisie is per definitie een beleidsdocument met een hoog abstractieniveau. De behoefte voor het vervoer is bijvoorbeeld gebaseerd op relatief globale langetermijnverwachtingen. Bij de tracékeuze in de Structuurvisie is onderzocht of er geen criteria zijn die leidingaanleg ernstig bemoeilijken of per definitie onmogelijk maken. De gemeente Helmond heeft verzocht te onderzoeken of, uitgaande van dit abstractieniveau, goed en compleet onderzoek heeft plaatsgevonden voor het extra indicatieve tracé tussen Laarbeek en Echt-Susteren.

Mocht er in de toekomst daadwerkelijk een invulling van een tracé gewenst zijn, dan dient de initiatiefnemer wél een gedetailleerd onderzoek te doen. Binnen dit onderzoek dient eveneens exact te worden aangegeven hoe voldaan wordt aan de diverse (wettelijke) vereisten. Daarnaast wordt in de Structuurvisie ruimte voor buisleidingen gereserveerd en slechts op hoofdlijnen aangegeven waar een tracé loopt of mag gaan lopen. De exacte ligging van een buisleiding (strook) wordt pas bij de uitwerking van het voornemen bepaald.

Voor gemeenten is het lastig omgaan met het hoge abstractieniveau van de Structuurvisie. Gemeenten willen juist een concreet inzicht om de gevolgen voor hun ontwikkelingsmogelijkheden te bepalen. Dit gegeven heeft ertoe geleid dat aan Antea Group is verzocht om via factfinding, voor zover mogelijk, meer concreet inzicht te geven in de consequenties die de keuze voor een extra buisleiding(strook) heeft voor het gemeentelijk grondgebied en het ruimtelijk beleid.

1.1 Vraagstelling van de gemeente

De gemeente heeft Antea Group verzocht om feiten aan te dragen ter onderbouwing en ondersteuning bij het indienen van een zienswijze.

- Nut en noodzaak en kosten van het bestaande tracé vergelijken met het indicatieve extra tracé. Niet alleen de kosten voor aanleg beschouwen, maar ook de kosten voor onderhoud en controle. Een indicatieve vergelijking maken van de knelpunten en kosten.
- De kostenvergelijking verduidelijken, bijvoorbeeld door percentage meerkosten bij leiding door stedelijk gebied/bedrijventerrein/natuur. Hierbij bijvoorbeeld scenario's gebruiken van soort stoffen door de leidingen.
- Bij de kostenvergelijking ook het tijdsaspect meenemen bijvoorbeeld in relatie tot vergunningverlening.

Alleen aspecten die relevant zijn voor de nut/noodzaak/kosten zijn nader uitgewerkt. Er wordt inzichtelijk gemaakt voor welke aspecten vervolgonderzoek relevant is.

1.2 Toelichting bij de rapportage

Bij intake van de opdracht en tijdens het opstellen van de rapportage is frequent contact geweest met de opdrachtgever. Hierbij is afgesteld dat de gewenste financiële beschouwing niet te geven is zonder veel nader onderzoek én het doen van een groot aantal aannames. Het doen van dergelijke aannames betekent dat het uitgangspunt 'factfinding' zou worden verlaten.

In de onderhavige rapportage worden de bevindingen beschreven. Logischerwijs werkt het hoge abstractieniveau van de Structuurvisie ook voor Antea Group beperkend bij de factfinding. De exacte omvang van de consequenties van een buisleiding(strook) worden pas duidelijk bij het bepalen van de exacte ligging en omvang van de buisleiding(strook). Op basis van algemene ervaring kunnen echter wel uitspraken worden gedaan.

De opdrachtgever, de gemeente Helmond, kan deze rapportage verder gebruiken bij haar standpuntbepaling inzake de Structuurvisie.

1.3 Toekomstverwachtingen bij het gebruik van de leidinginfrastructuur

In juni 2018 is de concept-rapportage 'Buisleidingen in Nederland, een marktverkenning'¹ gepubliceerd. Dit rapport is in opdracht van het ministerie van I&W opgesteld. Belangrijke conclusies zijn:

- Op basis van de economische verwachtingen en de maatregelen ten bate van het Klimaatakkoord, wordt rekening gehouden met een WLO-laag scenario, wat een (beperkte) daling betekent ten aanzien van de aan- en afvoer van ruwe olie en chemische producten in de komende decennia.
- De omvang van afvoer en export via buisleidingen van aardolie, aardoliederivaten en overige chemische producten zal van ruim 54 miljoen ton tot in 2016 continue licht dalen. Met het oog op het Klimaatakkoord zal de verwachting wellicht nog naar beneden bijgesteld moeten worden.
- Er is sprake van een restcapaciteit in bestaande leidingen. Met name voor aardolie en chemische producten zijn mogelijkheden om de buisleidingen in te zetten voor het vervoer van andere stoffen (bijvoorbeeld CO₂ naar de kassen bij Venlo via de 'oost-tak' van CEPS, die buiten bedrijf is gesteld).

Antea Group merkt daarbij op dat vanwege de energietransitie het gebruik van het leidingnetwerk zal veranderen. Zo zijn in opdracht van Gasunie studies gedaan om de impact te verkennen van (gedeeltelijke) verandering van het gebruik van het hogedrukaardgastransportleidingnetwerk naar het transport van waterstofgas.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de (indicatieve) ligging van de tracés beschreven. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de consequenties die het tracé heeft voor de bodem en natuur en wordt ingegaan op de verplichting tot natuurcompensatie. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op het aspect externe veiligheid. In hoofdstuk 5 worden conclusies gegeven.

¹ Buisleidingen in Nederland, een marktverkenning, conceptrapportage juni 2018. AT-Osborne, Witteveen-Bos en Panteia.

2 De tracés

Helmond is gelegen in Oost-Brabant. Op kaart 1 is de ligging van Helmond aangeven ten opzichte van een tweetal tracés.

1. Het reeds bestaande tracé van West-Nederland naar Duitsland en Limburg (Chemelot). Bij dit bestaande tracé is ruimte gereserveerd voor toekomstige groei.
2. Het indicatieve tracé van Laarbeek naar Echt-Susteren, dat als extra verbinding tussen de Rotterdamse Haven en Chemelot op verzoek van het bedrijfsleven als indicatief tracé is opgenomen in de Structuurvisie (dit tracé is **oranje** aangeven op kaart 1).

In tabel 1 is een vergelijking tussen de tracés gemaakt op omgevingskenmerken.

Kaart 1. Helmond en de ligging van de buisleidingtracés

Buisleidingen PPS in combinatie met buisleidingen Structuurvisie 2012-2035 t.b.v. verbindingen met Chemelot

Samengestelde kaart met buisleidingen welke PPS in beheer heeft, gecombineerd met het vastgestelde tracé via regio Venlo en het indicatieve tracé via Helmond uit de Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035. Deze kaart maakt duidelijk dat er zowel via Venlo als via België een hoofdstructuur aanwezig is. Tevens ligt langs de zuidgrens met België een Nafta-leiding. Vaststelling van het indicatieve tracé leidt tot overprogrammering.

Paars: het bestaande tracé. **Oranje:** het indicatieve tracé.

Tabel 1: Vergelijking omgevingskenmerken langs gehele traject.

	Bestaande leiding (meter)	Indicatief tracé (meter)
Doorkruising/flankering van woongebied	8.830	15.650
Doorkruising/flankering van bedrijvengebied	0	1900
Doorkruising van grondwatergebied	0	5000

Toelichting bij tabel 1:

- De afstanden zijn indicatief.
- Het woongebied bij het indicatieve tracé heeft een sterker verstedelijkt karakter dan bij het woongebied bij het bestaande tracé.
- Het bestaande tracé kent verhoudingsgewijs meer solitaire woningbouw in het landelijk gebied. Deze woningen zijn niet meegerekend.

2.1 Kostenvergelijking van de tracés

Ten behoeve van de Structuurvisie zijn de tracés door de Rijksoverheid beoordeeld op meerdere criteria, zoals haalbaarheid en kosteneffectiviteit. Voor de voorgestelde tracés is geconstateerd dat er geen elementen aanwezig zijn die het aanleggen van de tracés onmogelijk maken.

Bij de beoordeling ten behoeve van de Structuurvisie van het indicatieve tracé, is geconstateerd dat de indicatieve route (die door Helmond gaat) korter is (het verschil bedraagt 20.622 m). Als voordeel wordt gesteld dat het traject daarmee goedkoper is (indicatief € 20 miljoen²) in vergelijking met het leggen van extra leidingen in het bestaande (paarse) tracé. (in bijlage 1 zijn de tracés met hun lengte opgenomen).

Enkel het beschouwen van het afstandscriterium is onvoldoende om tot een kostenoordeel te komen. Er zijn vele factoren van invloed op het kostenbeeld, niet alleen aanlegkosten maar ook beheerkosten. Ten behoeve van Structuurvisie zijn deze, voor zover herleidbaar uit openbare bronnen, niet nader beschouwd.

- Er is reeds een tracé aanwezig waarvoor beheerkosten worden gemaakt. Het beheren van een leidingstraat is kostbaar. Het betreft hier onder meer het vrijhouden van begroeiing en frequente visuele controle om te bewaken dat er geen activiteiten plaatsvinden (bouwen, boren, afgraven enz.) die de integriteit van het leidingsysteem kunnen aantasten. Ook moeten ruimtelijke procedures worden gemonitord.
- Aansluiten bij het bestaande tracé betekent nagenoeg geen extra beheerkosten.
- Een nieuw tracé betekent jaarlijks extra beheerkosten. Omdat het indicatieve tracé in een meer stedelijke en daarmee meer dynamische omgeving ligt, zullen de beheerkosten per kilometer zeker niet goedkoper zijn dan bij het bestaande tracé.

Naast dit verschil in jaarlijks terugkomende kosten, worden in deze rapportage meerdere kostenfactoren aangegeven.

2.2 Alternatieven voor het vervoer van gevaarlijke stoffen

Het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is 'onzichtbaar', maar bijzonder belangrijk voor het voor het functioneren van de chemische industrie en daarmee de economie van Nederland. Dit is ook de reden dat het Rijk via de Structuurvisie ruimte reserveert om deze transportmogelijkheid voor de toekomst veilig te stellen.

Voor de betreffende tracés zijn er ook alternatieven. Gevaarlijke stoffen kunnen naast vervoer vanuit de regio Rotterdam ook getransporteerd worden via leidingen uit de regio Antwerpen. Ook is vervoer per schip een optie. Naast het bestaande leidingtracé zijn ook deze vervoerswijzen een alternatief voor het indicatieve tracé.

²

Zeer grove indicatie: aanlegkosten 1 miljoen per kilometer.

2.3 Werkwijze Antea Group

Door Antea Group zijn de Structuurvisie en achterliggende rapportages bestudeerd. Vervolgens heeft controle van de informatie plaatsgevonden aan de hand van themagerichte beleidsdocumenten, verordeningen enz. Met deze informatie is het tracé nagelopen en is een inschatting gemaakt van de impact van deze informatie op de besluitvorming en met name op het kostenaspect. Geconstateerd is dat externe veiligheid hierbij het meest bepalende aspect is.

In de onderhavige rapportage worden de bevindingen van Antea Group weergegeven.

3 Bodem en natuurcompensatie

Dit hoofdstuk gaat in op de consequenties voor de boringsvrije zones en waterwingebieden in het indicatieve tracé. Vervolgens wordt de aantasting van NNN-gebied beschouwd.

3.1 Boringsvrije zones en waterwingebieden

Boringsvrije zones beschermen een waterwingebied, liggen als een schil rond een waterwingebied en dienen ter bescherming van de afdichtende laag die de drinkwaterbron behoedt voor vervuiling. In een boringsvrije zone geldt een minder strikt beschermingsregime dan in een waterwingebied omdat er nog andere activiteiten dan uitsluitend activiteiten in het kader van waterwinning toegestaan zijn mits de afdichting niet aangetast wordt.

De boringsvrije zones in de provincie Noord-Brabant zijn weergegeven op de kaarten bij het Provinciaal Water- en Milieuplan 2016-2021 en de Verordening ruimte Noord-Brabant. De daadwerkelijke bescherming van de zones vindt echter plaats via de Provinciale milieuverordening Noord-Brabant 2010. Nabij Aarle-Rixtel ligt een boringsvrije zone. De buisleidingstrook doorkruist deze zone. In een boringsvrije zone is onder andere het verboden om grond- of funderingswerken uit te voeren of te hebben op een diepte van 10 meter of meer onder het maaiveld.

3.1.1 Waterwingebieden Noord-Brabant

In de provincie Noord-Brabant liggen nabij de kruising van het bestaande en het indicatieve buisleidingtracé waterwingebieden. Het gaat om een waterwingebied aan de kruising van de Sonseweg met de Sluisweg en gronden direct ten noorden van deze kruising en om een waterwingebied nabij het buurtschap Broek (op de kruising van het Bosven en de Stekkermortel).

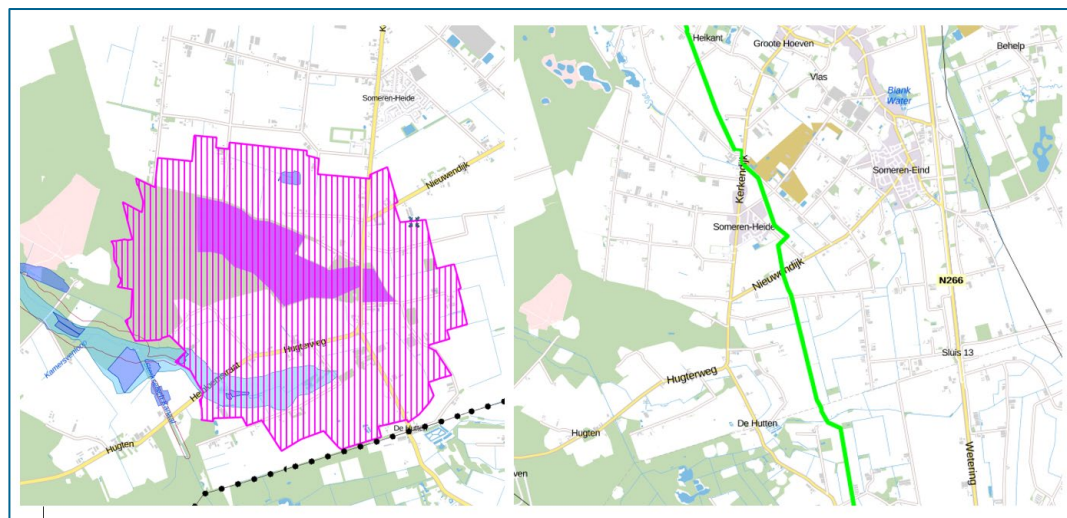
Figuur 3.1 Buisleidingen (paars bestaand, groen indicatief tracé) en waterwingebieden (rood omlijnd)

Figuur 3.1 toont buisleidingen en de indicatieve ligging van deze waterwingebieden. Figuur 3.2 toont de exacte ligging van de waterwingebieden. Vergelijking van deze figuren wijst uit dat het indicatieve tracé *niet* door de waterwingebieden loopt.

Figuur 3.2 Exacte begrenzing waterwingebieden nabij de bestaande en indicatieve buisleidingtracés zoals opgenomen in de Verordening ruimte Noord-Brabant

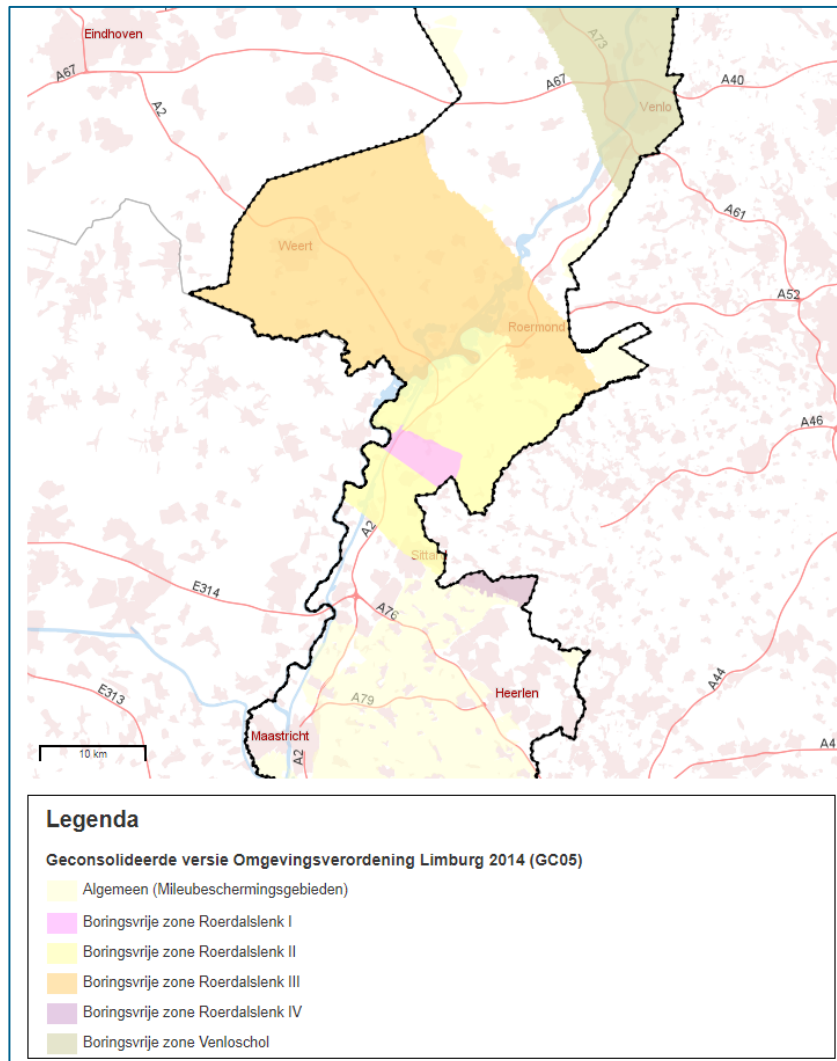
Ten zuiden van Someren-Heide ligt ook een waterwingebied met borgingsvrije zone. Figuur 3.3 toont dat het indicatieve tracé het waterwingebied en de boringsvrije zone niet doorsnijdt.

Figuur 3.3 Uitsneden waterwingebied (paars, links) en boringsvrije zone (gearceerd, links) en indicatief buisleidingtracé (groen, rechts) ter hoogte van Someren-Heide

3.1.2 Boringsvrije zones Limburg

De indicatieve leidingstrook loopt door de Roerdalslenk. De Roerdalslenk is in de Omgevingsverordening Limburg 2014 aangewezen als een boringsvrije zone. Deze zones zijn aangewezen om de kwaliteit van het grondwater dat bestemd is voor drinkwaterwinning in de Roerdalslenk te beschermen. In de Omgevingsverordening Limburg 2014 zijn regels gesteld ten aanzien van het boren in boringsvrije zones.

Figuur 3.4 Boringsvrije zones in Limburg uit het POL

3.1.3 Waterwingebieden Limburg

De provincie Limburg heeft de waterwingebieden opgenomen in de Omgevingsverordening Limburg 2014. In Limburg doorsnijdt het indicatieve buisleidingtracé geen waterwingebieden. Wel doorsnijdt het indicatieve buisleidingtracé een deel van een grondwaterbeschermingsgebied nabij Kelpen-Oler. Met een grondwaterbeschermingsgebied wordt een specifiek drinkwaterwin- gebied beschermd.

Op figuur 3.5 is te zien dat nabij de Scheidingsweg aan de westzijde van de A2 de indicatieve buisleiding een grondwaterbeschermingsgebied doorsnijdt. Het gaat hier om een doorsnijding aan de rand van het grondwaterbeschermingsgebied. Een grondwaterbeschermingsgebied kent een minder zwaar beschermingsregime dan een drinkwaterwingebied (er zijn meer activiteiten toegestaan). Evenwel kent een grondwaterbeschermingsgebied een bepaalde gevoeligheid voor bodemverstoring en -verontreiniging. In de Omgevingsverordening Limburg 2014 is bepaald dat in grondwaterbeschermingsgebieden verboden is om de grond dieper dan drie meter beneden maaiveld te roeren. Als een buisleiding door het grondwaterbeschermingsgebied gelegd wordt,

dan moet dat op zo een manier gedaan worden, dat de bodemroering niet dieper dan drie meter onder maaiveld reikt.

Figuur 3.5 Doorsnijding grondwaterbeschermingsgebied (blauwe arcering) door de indicatieve buisleiding (groene) lijn nabij de Scheidingsweg in Kelpen-Oler

3.2 Natuur

De indicatieve buisleiding(strook) doorsnijdt het NNN-gebied Deense Hoek (nabij Aarle-Rixtel). Het gaat hier om een NNB-gebied (Natuurnetwerk Brabant, voorheen EHS) van het type N16.03 (Droog bos met productie). Omdat een buisleiding gevrijwaard moet worden van ingroeibende wortels moeten bomen in het tracé gekapt worden en moet de strook permanent vrijgehouden worden van bomen. Dit leidt tot een totale aantasting van ruim 5 hectare en een verplichting tot compensatie van ruim 8,7 hectare³.

3.3 De extra kosten vanwege te nemen maatregelen

Boringvrije zones

Veelal zijn leidingen 0,8 of 1,5 meter onder maaiveld gelegen. Indien daar redenen voor zijn, bijvoorbeeld veiligheidsredenen, dan wordt een leiding dieper aangelegd. In de gebieden waar de boringvrije zones gelegen zijn, zijn geen woningen en daarmee geen redenen om leidingen dieper aan te leggen. Dit betekent ook geen meerkosten.

³

Op kaarten uit 1900 is het bosgebied al te zien zodat het bosgebied als structuur meer dan 100 jaar oud is. Daarom wordt er van uitgegaan dat de natuur die aangetast wordt een ontwikkeltijd heeft tussen de 25 en 100 jaar. Dat betekent dat de aantasting van 52.500 vierkante meter met een factor 2/3 vermeerderd moet worden en er 87.150 vierkante meter natuur gecompenseerd moet worden.

Compensatie natuur

Uit paragraaf 3.2 blijkt dat een kleine 9 hectare natuurgebied gecompenseerd moet worden. De kosten hiervan bedragen grof geschat een miljoen euro⁴. Deze oppervlakte is aanzienlijk groter dan bij het bestaande traject.

⁴ Grove schatting door compensatie-expert Antea Group.

4 Externe veiligheid

De indicatieve buisleidingstrook is bedoeld voor het transport van chemicaliën. Dit betekent dat er externeveiligheidsaspecten een rol spelen. In de rapportage “aanvullingen structuurvisie buisleidingen”, van 13 april 2018 van Arcadis, zijn deze aspecten beschouwd.

Het is nog niet bekend welke chemicaliën vervoerd gaan worden, welk soort leidingen hierbij gebruikt worden en wat hierbij de diepteligging zal zijn. Daarom is in de rapportage van Arcadis een worstcasebenadering toegepast. Zolang er geen concrete vraag voor het benutten van de leidingstrook ligt, kan het aspect externe veiligheid ook niet valide kwantitatief en specifiek beschouwd worden.

4.1 Globale vergelijking van de tracés

Op basis van vergelijking van de tracés, zoals weergegeven op kaart 1, moet geconstateerd worden dat de **oranje (indicatieve)** leidingstrook geprojecteerd is in een omgeving die veel sterker verstedelijkt is dan het **paarse** tracé. Binnen de gemeente Helmond en bij aanliggende gemeenten bestaan daarnaast ruimtelijke besluiten met vastgestelde en geprojecteerde ontwikkelingen alsmede ruimtelijke voornemens die leiden tot een verdere verstedelijking.

4.2 Het externeveiligheidsonderzoek van de structuurvisie

Arcadis heeft bij het onderzoek gekozen voor een worstcasebenadering op basis van aannames. Gezien de uitgangssituatie is dit logisch. In het onderzoek zijn het plaatsgebonden risico en het groepsrisico beschouwd.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico kent vanuit de EV-wetgeving harde juridische normen. Binnen de 10^{-6} -contour van een buisleiding mogen geen kwetsbare objecten liggen of geprojecteerd zijn.

De worst-caseberekening geeft 10^{-6} -contouren die zeer omvangrijk zijn, en aan de westzijde van Helmond vele gebieden overlappen waar kwetsbare objecten aanwezig of geprojecteerd zijn. Op grond van het Besluit externe veiligheid buisleidingen mag een dergelijke situatie nooit ontstaan.

Arcadis heeft ook berekeningen uitgevoerd die aantonen dat 10^{-6} -contour niet over (geprojecteerde) kwetsbare objecten ligt en voldaan wordt aan de wettelijke eisen. Wij merken hierbij op dat uit de figuur 16 van de berekening van het groepsrisico⁵ blijkt dat veel geprojecteerde ontwikkelingen niet zijn beschouwd en dat het tracé deze ontwikkelingen veelal op korte afstand passeert.

We merken op dat het, gezien vanuit de abstractie van een structuurvisie, ook zonder berekening gesteld kan worden dat met voldoende technische maatregelen theoretisch elke wenselijke 10^{-6} -contour te creëren valt. Dat veel geprojecteerde ontwikkelingen in Helmond niet zijn beschouwd, is als zodanig niet erg. Het is meer de vraag hoeveel een partij moet investeren om aan de wettelijke vereisten te doen.

⁵ Zie bladzijde 33 van de ‘Aanvulling Structuurvisie Buisleidingen: Milieustudie’, Arcadis, 13 april 2018.

Biedt de onderzoeksinformatie een basis voor kostenvergelijking van de varianten?

Een van de vragen van de gemeente Helmond is of het indicatieve korte tracé via Helmond daadwerkelijk een goedkopere keuze is en haalbare businesscase is in vergelijking tot het reeds vastgestelde tracé.

De informatie van het plaatsgebonden risico leert dat veiligheidsmaatregelen nodig zijn om een leiding te kunnen exploiteren. Wanneer wordt uitgegaan van binnen de gemeente Helmond aanwezige en geprojecteerde kwetsbare objecten, dan zijn bij vrijwel het gehele traject door Helmond veiligheidsmaatregelen nodig. De omvang en de kosten van deze maatregelen zijn in het kader van de Structuurvisie niet onderzocht en dus onbekend. Antea Group signaleert dat de extra kosten sterk afhangen van de stof die vervoerd (moeten kunnen) worden. Omdat veiligheidsmaatregelen de indicatieve buisleidingstrook per definitie duurder maken, had dit aspect in de Structuurvisie beschouwd moeten worden.

Groepsrisico

Het groepsrisico kent vanuit de EV-wetgeving geen harde juridische normen. De wetgeving verplicht het optimaliseren van de veiligheid te onderzoeken en hierbij verantwoording af te leggen over de keuzes.

De worstcaseberekening geeft fN-contouren (uitdrukking van het groepsrisico) met een hoog groepsrisico. Omdat vele geprojecteerde ontwikkelingen niet meegenomen (zie verschil kaart 2 en 3) zijn in de berekening, zal het worst-casegroepsrisico nog hoger zijn.

Kaart 2 onder en 3 rechts. Onder in geel de vlakken die betrokken zijn bij de berekening van het groepsrisico en rechts de geprojecteerde verstedelijking.

Indicatief trace rond Helmond

Deelgebied Helmond

Figuur 16. Gebiedsoverzicht Helmond (lichtblauw = buisleidingstrook; geel = bebouwingsvlakken)

Omdat vanwege de harde wetgeving voor het plaatsgebonden risico maatregelen nodig zijn, zal het groepsrisico vanwege die maatregelen ook lager uitvallen.

Gesteld kan worden dat het bij de leidingen toe te passen pakket aan veiligheidsmaatregelen bepalender is voor het groepsrisico dan de populatiedichtheid in de omgeving.

Het externeveiligheidsbeleid van Helmond stelt eisen aan bouwactiviteiten in de buurt van leidingen. Bij dit beleid is niet meegenomen dat er mogelijk nieuwe leidingen voor vervoer van gevaarlijke stoffen in de gemeente worden aangelegd. In de beleidsvisie wordt echter wel uitgegaan van het wederkerigheidsprincipe. De leefkwaliteit ten gevolge van nieuwe leidingen nabij te beschermen objecten, dient op vergelijkbare wijze beoordeeld te worden als nieuwe objecten nabij leidingen.

4.3 Anticipatie op het Besluit kwaliteit leefomgeving

De onderzoeksrapportages ten behoeve van de Structuurvisie dateren van medio 2012 en zijn begin 2018 aangevuld. De onderzoeksrapportages zijn gebaseerd op de huidige wetgeving.

Volgens planning treedt in 2021 de Omgevingswet in werking. Een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is het Besluit kwaliteit leefomgeving (een algemene maatregel van bestuur en een nadere uitwerking van de inhoud van de Omgevingswet zelf). Tijdens de laatste update van de onderzoeken waren enkel concepten van dit besluit beschikbaar. Inmiddels is op 3 juli 2018 het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) door de ministerraad vrijgegeven voor publicatie in het Staatsblad. Op 31 augustus 2018 zijn het Bkl en de drie andere AMvB's die de Omgevingswet nader uitwerken in het Staatsblad gepubliceerd. Daarmee is anticipatie op de nieuwe wet- en regelgeving mogelijk.

Het is vaste jurisprudentie dat bij een concreet overheidsbesluit, zoals een bestemmingsplan of omgevingsvergunning, niet geanticipeerd mag worden op toekomstige regelgeving. Bij een Structuurvisie is echter sprake van een toekomstgericht beleid, waarin nu bepaald wordt of er straks beletsels zijn. Een dergelijke toetsing kan alleen volledig zijn als concreet bekende toekomstige regelgeving wordt meegenomen in de beoordeling.

In de huidige studies wordt een toets gedaan op het plaatsgebonden risico en een inschatting gemaakt van het rekenkundige groepsrisico. In het Besluit kwaliteit leefomgeving blijft het plaatsgebonden risico, maar worden voor de omgang met het groepsrisico ook aandachtsgebieden gegeven.

Zolang de aandachtsgebieden voor de gemeente Helmond niet inzichtelijk zijn, kan Helmond ook niet bepalen of dit vetocriteria oplevert en wat de consequenties zijn en hoe de gemeente de ruimtelijke ordening moet sturen als de Structuurvisie is vastgesteld.

Met de komst van de Omgevingswet komen er langs buisleidingen die gevaarlijke stoffen vervoeren aandachtsgebieden. De breedte van deze aandachtsgebieden is afhankelijk van o.a. de te transporteren stof en de druk in de leiding. Ingevolge het Besluit kwaliteit leefomgeving, hebben aandachtsgebieden ook de status van voorschriftgebieden zolang een bevoegd gezag geen ander beleid voert. Binnen voorschriftgebieden gelden voor nieuw te bouwen beperkt kwetsbare en (zeer) kwetsbare gebouwen ingevolge het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl, een van de vier algemene maatregelen van bestuur van de Omgevingswet) aanvullende brandwerende en explosiemaatregelen. Deze maatregelen kunnen sterk kostenverhogend zijn.

Een bevoegd gezag kan besluiten dat nabij een risicobron deze aanvullende maatregelen niet

verplicht zijn voor (beperkt)kwetsbare objecten. Er moet dan wel goed gemotiveerd worden dat die extra maatregelen niet nodig worden geacht. Dit is niet in de lijn met de gedachte achter het huidige externe veiligheidsbeleid van Helmond.

De aanvullende maatregelen in het Bbl richten zich op de nieuwbouw nabij een risicobron, niet op verbetering van bescherming in bestaande gebouwen. Vanuit het oogpunt van wederkerigheid kan gesteld worden dat bij de komst van een nieuwe risicobron bij bestaande gebouwen in de omgeving een vergelijkbaar beschermingsniveau zou moeten gelden. De regels in hoofdstuk 4 van het Bbl richten zich echter niet op het aanpassen van bestaande bebouwing ten gevolge van de komst van een nieuwe risicobron.

Geadviseerd wordt om te beschouwen welke actualisatie van het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Helmond noodzakelijk is om te anticiperen op de Omgevingswet. Bij deze anticipatie behoort ook de beschouwing van omgevingsveiligheidsmaatregelen nabij buisleidingen.

4.4 Conclusie Omgevingswet

De externe veiligheidswetgeving voorkomt dat de komst van nieuwe leidingen voor het vervoer van chemicaliën een grote impact heeft op de veiligheid in de gemeente Helmond. Om dat veiligheidsniveau te realiseren zijn echter veiligheidsmaatregelen noodzakelijk. In het kader van de Structuurvisie is niet onderzocht wat de meerkosten zijn van deze maatregelen. Onbekend is derhalve wat de invloed is op de vergelijking van de aanlegkosten van het indicatieve tracé bij Helmond en het bestaande vastgestelde tracé. Uit tabel 1 blijkt dat het indicatieve tracé door Helmond ruim meer verstedelijkte kilometers kent dan het bestaande tracé.

Het is belangrijk om de Structuurvisie ook te bezien vanuit de normstelling van de Omgevingswet en de kosten die noodzakelijk zijn om de met het Besluit kwaliteit leefomgeving en Besluit bouwwerken leefomgeving beoogde kwaliteit te kunnen realiseren. Onbekend is ook welke kosten dit voor de planontwikkeling van de gemeente Helmond nabij het leidingtracé geeft.

5 Conclusie

Het ruimtegebruik en de bebouwingsdichtheid van Nederland alsmede het vervoer van gevaarlijke stoffen nemen steeds meer toe. Om zeker te stellen dat er in de toekomst voldoende aaneengesloten ruimte is om nieuwe buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen aan te leggen bereidt de Rijksoverheid de Structuurvisie Buisleidingen voor.

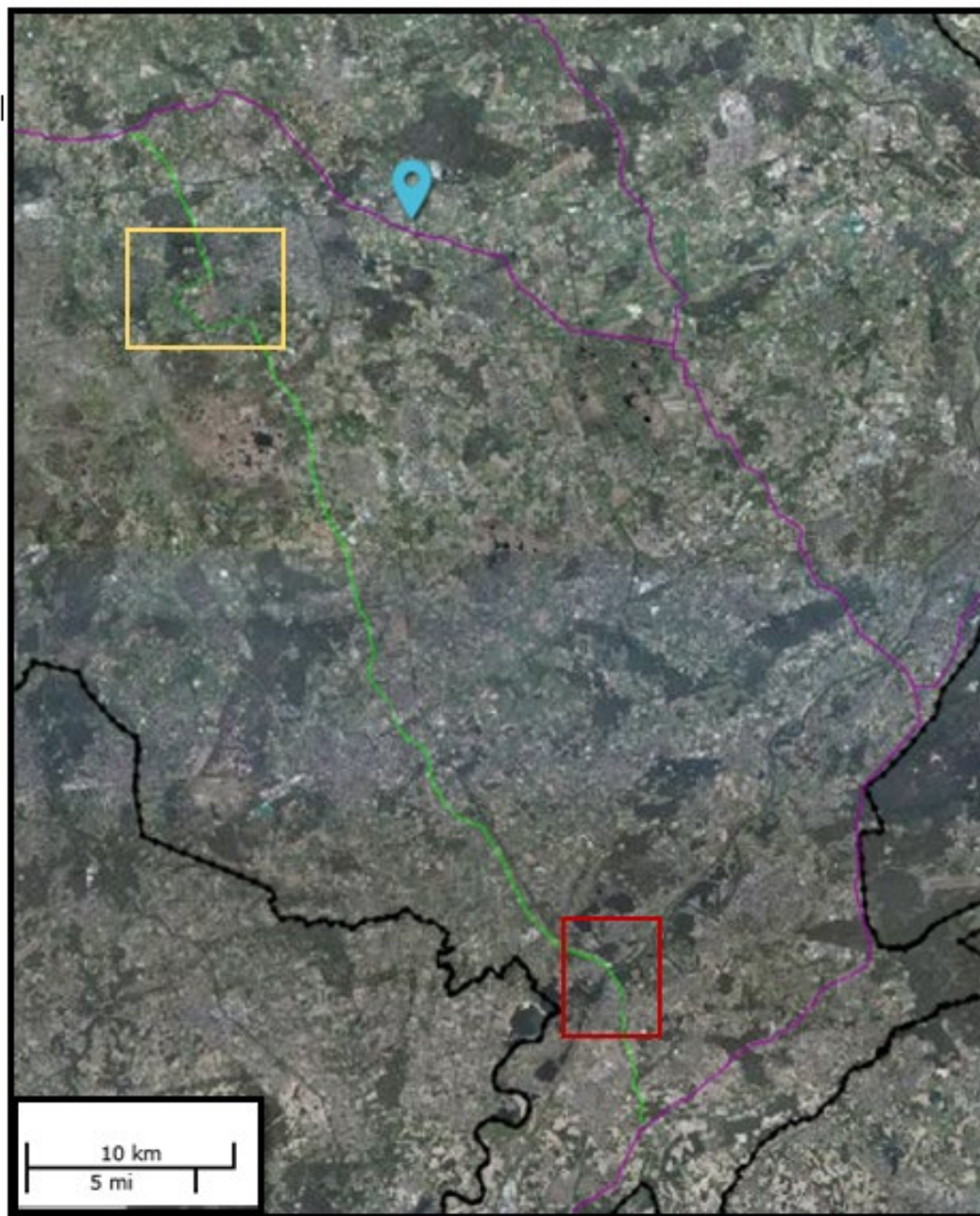
Een Structuurvisie is per definitie een beleidsdocument met een hoog abstractieniveau. Als in de toekomst daadwerkelijk tot invulling van een tracé moet worden gekomen, moet de initiatiefnemer wél gedetailleerd onderzoek doen en exact aangeven hoe voldaan wordt aan de diverse (wettelijke) vereisten.

Een belangrijke reden waarom in de Structuurvisie een extra tracé door de gemeente Helmond is voorzien, is de afstandswinst van circa 20 kilometer ten opzichte van het bestaande tracé via Venlo. Deze afstandswinst vertaalt zich direct door naar lagere aanlegkosten. Echter, het daadwerkelijke verschil in kosten wordt bepaald door locatiespecifieke omstandigheden. Het gaat hierbij niet alleen om aanlegkosten, maar ook om het extra ruimtegebruik, de beheerkosten en de impact op bewoners en natuur. Aansluiten bij het bestaande tracé betekent nagenoeg geen extra beheerkosten. Gebruik maken van het indicatieve tracé betekent jaarlijks extra beheerkosten in een meer dynamische omgeving dan het bestaande tracé. Hoe dynamischer een omgeving, hoe meer beheerkosten.

Om het indicatieve tracé te realiseren, moet circa 9 hectare natuur gecompenseerd worden.

Antea Group constateert dat het indicatieve tracé door een veel meer verstedelijkt gebied gaat dan het bestaande tracé (circa 7 kilometer). Bij het benutten van het indicatieve tracé zijn veel veiligheidsmaatregelen noodzakelijk. Maatregelen om te voldoen aan de harde eisen van de externeveiligheidswetgeving, maatregelen in het kader van het groepsrisico en straks ook maatregelen in het kader van de Omgevingswet. De kosten van deze maatregelen zijn in dit stadium redelijkerwijs nog niet te bepalen. Omdat er al een vastgesteld tracé bestaat, zijn deze kosten allemaal extra ten opzichte van de situatie zonder extra route.

De structuurvisie richt zich op het kunnen realiseren van toekomstige ontwikkelingen. Juist hierom is het logisch om de tracés te beoordelen vanuit het kader van de Omgevingswet. Dit zal immers het toetsingskader zijn waarop de daadwerkelijke aanleg van een leiding beoordeeld wordt.

Stuctuurvisie buisleidingen

Indicatief leidingtracé door de gemeente Helmond

projectnummer 435529

13 februari 2019 revisie 05

Gemeente Helmond

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 0162-487000
E. info.nl@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2018

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.